

fil d'estendre roba d'on pengen, en ordre, endreçades, la resta de trames com escenes o flaixos de memòria. Va explicar que la distribució de les escenes havia estat molt premeditada i que responia a una doble finalitat: mantenir la tensió narrativa (anticipar i amagar informació al lector per mantenir-lo enganxat) i establir un diàleg d'escenes, una alternança de trames amb idea de complementarietat, de donar respirs al lector.

El procés d'escriptura, de tota manera, comporta un procés recurrent de reescriptura, de correcció, de poliment, fins assolir aquell equilibri entre fons i forma que dóna qualitat al text literari. Quant a la correcció, Márquez va explicar que, per ell, incloïa quatre nivells: lingüístic (sense errors ortogràfics, sintàctics...), eufònic (ha de sonar bé, s'ha de poder llegir en veu alta...), lèxic (ric i sense repeticions que no tinguin una finalitat estilística) i

coral (fer llegir l'obra a mitja dotzena de persones amb sensibilitats diferents perquè n'opinin).

Ja al torn obert d'intervencions, des del públic es va comentar com l'estil minimalista era un dels encerts del llibre. Márquez va respondre que, evidentment, estava molt relacionat amb la poesia, que ja des dels set o vuit anys volia ser escriptor, que primer havia escrit més poesia i que al llibre havia treballat amb molta depuració, perquè la prosa tingués el màxim de transparència i res no hi fos sobrer. A la pregunta de si tenien un valor simbòlic els fragments literals del documental sobre Terranova que apareixen intermitentment, l'autor va manifestar que havia estat casual, però cert, i que en un principi el títol provisional del llibre havia estat justament *Terranova* i que va trigar força a trobar el títol final, més per les pressions dels seus editors que per convicció personal.

Márquez va reflexionar també

sobre què dóna ofici per escriure: llegir molt, fer de corrector i d'escriptor d'encàrrec, fer classes... i com tot aquest bagatge permet agafar una història i donar-li la volta. Segons Márquez, el gran repte d'una història és trobar com explicar-la, sempre documentada a fons i sent sincer amb el lector. Quant a la dificultat inicial que algú manifestava que havia tingut en començar la novel·la per la tècnica a base de flaixos, l'autor va argumentar que és a l'inici de la novel·la que se situen les regles del joc per part de l'escriptor i que, passades unes pàgines, tothom entenia l'estructura de l'artefacte literari. *L'últim dia abans de demà* és, en paraules de l'autor, un llibre molt difícil de construir, un llibre dur per la temàtica, però esperançat, tal i com queda reflectit a la darrera frase i en el propi títol. En definitiva, un bon llibre per començar les jornades de la Tardor Literària d'aquest any.

TARDOR LITERÀRIA

La néta d'Adam: una història de dones

LLORENÇ SOLDEVILA I BALART

Patricia Gabancho forma part d'un conjunt d'escriptors i escriptores intergeneracionals (Monika Zgustová, Najat El Hadmi, Matthew Tree, Pius Alibek...) procedents de les més diverses cultures que a finals de la dècada dels noranta han decidit crear la seva obra en la llengua del país. Aquest és un fenomen nou en les nostres latituds que no s'havia donat ni amb els autors d'ascendència castellana que s'establien al país anys enrere, tant de procedència peninsu-

lar com sud-americana. Patricia Gabancho, precisament nascuda a l'Argentina, va ser de les primeres escriptores d'origen forani que es van posicionar respecte a la llengua i cultura d'aquest país. En un ja llunyà, 1980, va publicar *Cultura rima amb confitura*, una primera aproximació a la realitat cultural d'aquell inici de la transició. La seva trajectòria intel·lectual ha anat progressant no només en l'assaig sinó també en la ficció. *La néta d'Adam*, la seva primera novel·la, va resultar guanyadora del prestigiós Premi

Prudenci Bertrana de 2012.

Tot i que és una assídua als actes culturals a Argentonina, ha estat la primera vegada que ha vingut a parlar-hi de literatura. La seva és una novel·la fresca, amb una llengua híbrida perquè les protagonistes argentines s'expressen en el castellà bonarense. Tanmateix, la veu de la narradora flueix amb una depurada versalitat i embolcalla màgicament i tràgica, sense caure en el melodrama, una història de dones: Juana, la mare, la néta d'Adam, mirall d'una Argentina de classe mitjana

que s'ha anat fonent; Angélica, la filla que viu a Catalunya, amb molts trets autobiogràfics de l'autora, i que va a Buenos Aires per cuidar la mare en els darrers mesos de vida; Graciela, la cunyada de la protagonista narradora, identificació de l'egoisme i la deshumanització i, finalment, Bela, la serventa índia que des del seu entotsolement és un dels personatges més captivadors de la història.

Tot un feix d'experiències personals i col·lectives que teixeixen una acció gairebé inexistent, paradoxalment un dels encerts de l'obra. Són els sentiments, les emocions les pulsions dels personatges allò que fan que el lector segueixi amb interès creixent cap a un desenllaç que des de l'inici està cantant. És aquest parlar de la dictadura dels coronels, sens parlar-ne. És la descripció dels barris bonarencs que la protagonista estimava i, segons com enyora, i que en part s'han transformat i, en part, es mantenen

amb unes constants que parlen d'una Argentina ancorada en els temps passats.

El col·loqui va lliscar fluid, la novel·lista es trobava còmoda i amb les preguntes dels assistents va esplaïar-se en els detalls que van portar-la a construir la ficció i com hi quedava retratada més enllà de les anècdotes i de la ficcionalització. Juana i Angelica arribaran a una compenetració, des

de la tendresa i els silencis més que des dels diàlegs, que mai havien establert des de la proximitat i la distància. Morta la Juana, l'Angélica es va sentir lleugera, ingràvida. A la seva manera, la Bela l'havia beneïda. Ho havia entès tot, mare i filla s'havien entès." Perquè, després que la Bela li ofereixi "Tu vinacho", Angelica descobreix que la vida és demà, la vida és cap endavant.

Patricia Gabancho i Llorenç Soldevila.

Foto: Enric Subià

TARDOR LITERÀRIA

Ada Castells: *pura sang*

MARIA JOSEP CASTILLO

Divendres dia 18 d'octubre ens va visitar l'Ada Castells en la tercera sessió de la Tardor Literària d'enguany. Castells és periodista (va treballar durant uns vint anys al diari *AVUI*, i des de fa poc temps és *free lance*) i dona classes a diversos col·lectius en tallers d'escriptura. Com a escriptora va publicar la seva primera obra el 1998, la novel·la *El dit de l'àngel*, sobre els seus avantpassats protestants. La següent *Mirada*, el 2001, centrada en el tema de la dictadura de

la imatge, i *Tota la vida*, el 2005, en la qual apareix la figura del pintor romàntic alemany Caspar David Friedrich.

Amb la seva darrera obra, *Pura Sang*, va aconseguir el premi Sant Joan Unnim l'any passat, un dels econòmicament més bens dotats de les lletres catalanes. L'obra fou escollida entre cinquanta-quatre originals.

La novel·la, ambientada a Menorca i a l'Eixample barceloní, ens explica la història de la Sílvia, una pintora casada amb l'hereu d'una nissaga menorquina que es

trasllada a l'illa balear. Allà viurà a la casa pairal, son Blanc, a Ferreries. L'autora ens va explicar que l'edifici existeix, convertit en una luxosa casa rural i que ella coneix Menorca ja que és el lloc de procedència d'un dels seus avis. A son Blanc, la Sílvia troba un ambient misteriós i claustrofòbic, i un secret a la caseta de les eines: un nen que viu allà, a cura del jardiner, esperant salvar la vida del fill que tindrà la Sílvia si es veu afectat, com així serà, per una malaltia hereditària. És aquest ambient illenc el que ha fet que s'etiquetés